

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
АГРОБІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра садово-паркового господарства

**«КОНСЕРВАЦІЯ, РЕСТАВРАЦІЯ ТА РЕКОНСТРУКЦІЯ
САДОВО-ПАРКОВИХ ОБ'ЄКТІВ РІЗНОГО
ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ»**

**Методичні вказівки до виконання практичних для здобувачів вищої
освіти другого (магістерського) рівня
спеціальності 206 – Садово-паркове господарство**

Біла Церква
2024

УДК 712.2

Рекомендовано
вченою радою агробіотехнологічного факультету
(протокол № 2 від 20.09.2024р.)

Укладачі: **Н.М. Крупа**, канд. біол. наук;
А.Б. Марченко, д-р. біол. наук

Крупа Н.М. Консервація, реставрація та реконструкція садово-паркових об'єктів різного функціонального призначення: Методичні вказівки до виконання практичних для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 206 – Садово-паркове господарство / Н.М. Крупа, А.Б. Марченко. Біла Церква, 2024. 88 с.

Методичні вказівки розроблені відповідно до діючої програми з дисципліни «Консервація, реконструкція та реставрація садово-паркових об'єктів». Подаються вимоги до виконання та оформлення лабораторних робіт, структура і послідовність виконання завдань, нормативні матеріали та зразки робіт.

Рецензенти: **Роговський С. В.**, канд. с.-г. наук, доцент;
Масальський В.П., канд.біол.наук, доцент.

© БНАУ , 2024

ВСТУП

Сади і парки, сквери є невід'ємною складовою частиною екосистем населених пунктів. Паркові насадження збільшують біологічне різноманіття, слугують одним із основних елементів у формуванні архітектурного середовища, відіграють важливу роль у вирішенні рекреаційних, екологічних та санітарно-гігієнічних питань, покращуючи тим самим умови проживання населення та збільшуючи туристичну привабливість регіонів.

Дисципліна «Консервація, реставрація та реконструкція садово-паркових об'єктів різного функціонального призначення» займає провідне місце в циклі ландшафтних дисциплін, є органічним продовженням курсу «Ландшафтна архітектура» і виділена в окрему, тому що більшість існуючих ландшафтних об'єктів, як старовинних, так і сучасних, потребують постійної підтримки, професійного нагляду та специфічного підходу до їх збереження та відновлення.

Основними методами відновлення ландшафтних об'єктів є: реконструкція, реставрація та консервація садово-паркових об'єктів.

Реконструкція – метод, що допускає перебудову окремих ділянок ландшафтної території за збереження головної композиційної ідеї історичного об'єкта та забезпечення спадкоємності нових і збережених елементів композиції.

Реставрація – метод відновлення, що забезпечує найбільш повне відтворення в первісному вигляді планувальної структури та композиції об'єкта, його ландшафтів, насаджень, водних систем, архітектурних споруд.

Консервація – передбачає прийняття заходів, спрямованих на збереження ландшафтних композицій, насаджень, споруд їх укріплення та запобігання, можливих руйнувань.

Формування професійного підходу до виконання робіт з реконструкції, реставрації та консервації існуючих об'єктів ландшафтної архітектури та пам'яток садово-паркового мистецтва займає важливе місце у підготовці спеціалістів садово-паркового господарства. Ландшафтна архітектура є мистецтвом дуже своєрідним, тому що має справу з живим будівельним матеріалом – рослинністю, яка постійно розвивається, змінюється, старіє, тому потребує належного професійного нагляду і підтримки, якщо вони відсутні, то композиції втрачають характер витворів мистецтва і перетворюються просто в зелені насадження. Ця обставина стала однією з основних причин, через які до нас дійшла відносно невелика кількість парків-пам'яток садово-паркового мистецтва. На сьогодні, ті сади і парки, що збереглися, потребують найбільш дбайливого відношення під час їх використання, відновлення та адаптації в сучасних умовах.

«Консервація, реставрація та реконструкція садово-паркових об'єктів різного функціонального призначення» є однією із завершальних дисциплін в процесі підготовки фахівців садово-паркового господарства. У ході вивчення цієї дисципліни студенти повинні оволодіти теоретичними положеннями і здобути практичні навички щодо застосування методів збереження та відновлення на реальних садово-паркових об'єктах різного функціонального призначення з подальшим використанням знань у повсякденній роботі.

Навчальна дисципліна «Консервація, реставрація та реконструкція садово-паркових об'єктів різного функціонального призначення» базується на знаннях дисциплін гуманітарного, природничого та соціально-економічного спрямування, вивчених на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти.

На практичних заняттях студенти вивчають методи, які дозволяють відтворити в первісному вигляді та зберегти планувальну структуру і композиції об'єкта, його ландшафтів, насаджень, водних систем, архітектурних споруд.

Методичні рекомендації розроблені на основі програми курсу «Консервація, реставрація та реконструкція садово-паркових об'єктів різного функціонального призначення». Завдання методичних вказівок – допомогти студентам виконати практичні роботи із дисципліни.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «КОНСЕРВАЦІЯ, РЕСТАВРАЦІЯ ТА РЕКОНСТРУКЦІЯ САДОВО-ПАРКОВИХ ОБ'ЄКТІВ РІЗНОГО ФУНКЦІОНАЛЬНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ»

Згідно з навчальним планом на 2024-2025 навчальний рік, на вивчення дисципліни «Консервація, реставрація та реконструкція садово-паркових об'єктів різного функціонального призначення» для денної форми навчання виділено всього 120 академічних годин (4 кредитів ECTS), у т.ч. аудиторних – 56 години (лекції – 28, практичні заняття – 28), самостійна робота студентів – 64 годин. Для заочної форми навчання

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 4	Галузь знань 20 - Аграрні науки та продовольство	<i>Нормативна</i>	
		<i>Рік підготовки:</i>	
Змістових модулів – 2	Спеціальність: 206 «Садово-паркове господарство»	<i>1-й</i>	<i>1-й</i>
Індивідуальне науково-дослідне завдання		<i>Семестр</i>	
		<i>1-й</i>	<i>1-й</i>
Загальна кількість академічних годин – 120		<i>Лекції</i>	
		<i>28 год.</i>	<i>6 год.</i>
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4,5		Другий (магістерський) рівень вищої освіти	<i>Практичні</i>
	<i>28 год.</i>		<i>6 год.</i>
	<i>Самостійна робота</i>		
	<i>64 год.</i>		<i>108 год.</i>
	<i>Вид контролю:</i>		
	<i>Іспит</i>		

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни «Консервація, реставрація та реконструкція садово-паркових об'єктів різного функціонального призначення» є теоретична та практична підготовка здобувачів вищої освіти щодо застосування методів відновлення на реальних садово-паркових об'єктах різного функціонального призначення; опановування методик та технологій відновлення ландшафтних об'єктів; розробка проектних пропозицій щодо реконструкції та реставрації ландшафтних об'єктів культурної спадщини.

Завдання агротехніки реконструкції та реставрації садово-паркових об'єктів полягає в отриманні студентами базових знань даної дисципліни з метою використання їх в практичній діяльності під час проведення робіт по відновленню садово-паркових об'єктів.

3. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньо-професійної програми «Садово-паркове господарство» вивчення дисципліни «Консервація, реставрація та реконструкція садово-паркових об'єктів різного функціонального призначення» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК6. Здатність розробляти та управляти проектами.

СК 3. Здатність проектувати та реалізовувати заходи з інженерної підготовки території, будівництва, благоустрою, озеленення і утримання об'єктів садово-паркового господарства, об'єктів культурної спадщини та девастрованих ландшафтів.

СК 4. Здатність до управління об'єктами садово-паркового господарства, їх функціонального використання, охорони, захисту та організації робіт з урбомоніторингу і інвентаризації об'єктів садово-паркового господарства, об'єктів культурної спадщини.

СК 6. Здатність організовувати і здійснювати державний контроль і нагляд за дотриманням правил утримання об'єктів садово-паркового господарства, об'єктів культурної спадщини.

СК 9. Здатність контролювати виробничу і проектну діяльність в галузі садово-паркового господарства.

СК 12. Здатність організувати роботу команди фахівців, яка пов'язана із плануванням (або відновленням) міських територій, відкритих просторів, об'єктів садово-паркового господарства тощо;

<p>Результати навчання за спеціальністю «Садово-паркове господарство» відповідно до ОП</p>	<p>Результати навчання з дисципліни «Консервація, реставрація та реконструкція садово-паркових об'єктів різного функціонального призначення»</p>
<p>РН 1. Обґрунтовувати технологічні процеси інженерної підготовки території, будівництва і утримання об'єктів садово-паркового господарства</p>	<p>РН 1.1 Вміти проводити інженерну, ландшафтно-композиційну та інші види оцінок стану території садово-паркового об'єкту РН 1.2. Здійснювати комплексний аналіз загального стану території СПО; РН 1.3. Вміти здійснювати агротехнічні заходи щодо утримання та догляду за конструктивними елементами об'єкта зеленого будівництва.</p>
<p>РН 10. Розробляти проекти об'єктів озеленення, садово-паркового господарства та ландшафтно-архітектури, реставрації та реконструкції об'єктів озеленення, культурної спадщини; проектувати зимові сади в інтер'єрах офісних і житлових будівель, озеленення покрівель, оранжерейні і тепличні комплекси.</p>	<p>10.1. Знати методологію передпроектного аналізу території об'єкту, що підлягає відновленню (реконструкції, реставрації чи консервації). РН 10.2. Вміти на основі еколого-біологічних та декоративних властивостей деревних рослин професійно підібрати асортимент для об'єктів зеленої індустрії. РН 10.3. Використовувати знання з історії садово-паркового мистецтва при дослідженні парків-пам'яток садово-паркового мистецтва та розробці пропозицій щодо проведення реставраційних робіт; РН 10.4. Застосовувати в натурі методи виконання робіт з реконструкції, реставрації, адаптації об'єктів садово-паркового мистецтва до сучасних містобудівельних, соціальних, екологічних та інших умов; РН 10.5. Розробка методичних і нормативних документів, технічної документації, пропозицій і заходів з реалізації розроблених проектів реставрації і реконструкції територій об'єктів культурної спадщини.</p>

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	всього	у тому числі				всього	у тому числі			
		л	п	інд	СРС		л	п	інд	СРС
Змістовий модуль 1. Історичний досвід, завдання та методи відновлення ландшафтних об'єктів. Нормативно-правова документація.										
Тема 1.1	16	4	4	8						
Тема 1.2	12	2	2		8					
Тема 1.3	16	4	4	8						
Тема 1.4	16	4	4		8					
Разом за модуль 1	60	14	14	16	16	58	2	2	27	27
Змістовий модуль 2. Технологічні процеси інженерної підготовки території, будівництва і утримання об'єктів садово-паркового господарства										
Тема 2.1	16	4	4	8						
Тема 2.2	12	2	2		8					
Тема 2.3	16	4	4		8					
Тема 2.4	16	4	4	8						
Разом за модуль 2	60	14	14	16	16	62	4	4	27	27
Всього годин	120	28	28	32	32	120	6	6	54	54

Примітка: л – лекції, п – практичні заняття; інд – індивідуальні завдання, СРС – самостійна робота студентів

5. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Лекційні заняття

Тема і зміст лекції	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Історичний досвід, завдання та методи відновлення ландшафтних об'єктів. Нормативно-правова документація.	
1.1. Історичний досвід реконструкції парків. Завдання та методи відновлення садово-паркових об'єктів. Короткий огляд історії паркобудівництва в Україні. Проблеми сучасного стану паркових комплексів. Досвід збереження та відновлення садово-паркових об'єктів. Методи та завдання збереження парків-пам'яток садово-паркового мистецтва.	4
1.2. Класифікація об'єктів садово-паркового будівництва. Класифікація СПО за Ю.А.Бондар, А.К.Салатич, Я.Л.Садовенко. Класифікація садово-паркових об'єктів за Гостевим, Юскевичем (1991р).	2
1.3. Особливості вивчення і оцінки території парку-пам'ятки Принципи дослідження парків та їх елементів. Попереднє вивчення парку-пам'ятки. Історико-архітектурна оцінка. Ландшафтна оцінка території. Комплексна оцінка території. Облік та паспортизація садово-паркових об'єктів, що віднесені до пам'яток історії, культури чи природи.	4
1.4. Склад, порядок розроблення та зміст проектно-кошторисної документації. Загальні положення. Склад проекту. Стадії проектування. Погодження, експертиза та затвердження проектно-кошторисної документації	4
Разом за змістовий модуль 1	14
Змістовий модуль 2. Технологічні процеси інженерної підготовки території, будівництва і утримання об'єктів садово-паркового господарства	
1.1. Стан зелених насаджень у старовинних парках. Інвентаризація зелених насаджень. Видове різноманіття. Довговічність деревних рослин та дерева-довгожителі. Просторова структура. Природне поновлення деревних рослин в парках. Санітарна оцінка насаджень. Динаміка паркових рослинних угруповань та деградаційні процеси,	4
1.2. Консерваторські роботи у старовинних парках.	2

Теоретичні основи і принципи пристосування пам'яток ландшафтної архітектури. Технологічні аспекти консерваторської діяльності.	
1.3. Реставрація елементів паркового середовища. Завдання і методи реставраційних робіт. Методика проектування реставраційних робіт. Історико-архітектурне, композиційне і функціональне зонування території. Вимоги до робіт із реставрації та утримання насаджень.	4
1.4. Ландшафтна реконструкція зелених насаджень Фітоценотичні засади ландшафтної реконструкції насаджень. Ознаки насаджень, що вимагають реконструкції. Методи і прийоми реконструкції. Основні принципи побудови ландшафтних композицій. Принципи підбору рослин при реконструкції насаджень.	4
Разом за змістовий модуль 2	14
Всього	28

5.2. Практичні заняття

№ з/п	Тема і зміст практичного заняття	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Історичний досвід, завдання та методи відновлення ландшафтних об'єктів. Нормативно-правова документація.		
1	Передпроектне вивчення території. Складання паспорту об'єкту	4
2	Обстеження ландшафтного об'єкту, інвентаризація рослинності за декоративними угрупованнями, складання відомостей рослинності	2
3	Складання схеми комплексного аналізу	4
4	Складання директивного плану відновлення садово-паркового об'єкту.	4
Разом за змістовий модуль 1		14
Змістовий модуль 2. Технологічні процеси інженерної підготовки території, будівництва і утримання об'єктів садово-паркового господарства		
5	Консервація рослинності, водойм, споруд, МАФ та інших паркових елементів.	4
6	Відновлення малих архітектурних форм, водойми.	2
7	Відновлення дорожньо-стежкової мережі.	4
8	Відновлення рослинних угруповань (масивів, гаїв), пейзажних парків.	4

Разом за змістовий модуль 2	14
Всього	28

5.3. Самостійна робота

Самостійна робота здобувачів вищої освіти з дисципліни «Консервація, реставрація та реконструкція садово-паркових об'єктів різного функціонального призначення» включає такі види робіт:

- самостійна робота студента під час аудиторних занять;
- робота над конспектами лекцій, підготовка до практичних робіт;
- вивчення навчального матеріалу за підручниками, навчальними посібниками, методичними вказівками, опрацювання матеріалу за першоджерелами, науковою і спеціальною літературою;
- робота із матеріалами дистанційного курсу, розміщеного у системі дистанційної освіти БНАУ.
- робота з бібліотечними фондами та дистанційними джерелами з метою пошуку необхідної інформації.

№ з/п	Назва теми	К-ть годин
Змістовий модуль 1. Історичний досвід, завдання та методи відновлення ландшафтних об'єктів. Нормативно-правова документація		
1	Історико-архітектурна оцінка садово-паркового об'єкта	6
2	Директивний план збереження та відновлення парків-пам'ятників.	8
3	Комплексна оцінка території парку-пам'ятника.	6
4	Пристосування паркові об'єкти до нових умов експлуатації. Підбір рослин для паркових насаджень	8
5	Типи рубок які використовують в регулярних та пейзажних парках. Правила формування деревних груп та чагарників	4
Разом за змістовий модуль 1		32
Змістовий модуль 2. Технологічні процеси інженерної підготовки території, будівництва і утримання об'єктів садово-паркового господарства		
6	Склад і зміст проєктувальної документації при реконструкції СПО.	8
7	Склад і зміст проєктної документації при реставрації СПО	4
8	Формування старовинних парків України: історія та сучасні методи відновлення	6

9	Напрями наукових досліджень у старовинних дендропарках та ботанічних садах.	8
10	Виявлення композиційних особливостей паркового простору, аналіз засобів вираження ідейного навантаження та функціонального зонування ландшафтного об'єкту	6
Разом за змістовий модуль 2		32
Всього		64

Примітка: У розрахунку годин на виконання самостійної роботи передбачено час на виконання індивідуальних завдань

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою - «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не оволодів програмним матеріалом.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих студентом оцінок з наступним переведенням їх у бали за такою формулою:

$$\text{БПК} = \frac{\text{САЗ} \times \text{max ПК}}{5},$$

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих студентом оцінок (з точністю до 0,01); *max ПК* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність студента на занятті у формулі приймається як «0».

Критерії оцінювання за дворівневою шкалою

Під час проведення заліку навчальні досягнення студентів оцінюються за дворівневою шкалою: зараховано, незараховано.

Оцінка «зараховано» (60–100 балів) ставиться студентові, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбаченні програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; під час виконання завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

Оцінка «незараховано» (1–59 балів) ставиться студентові, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		іспит	залік
90-100	A	Відмінно	Зараховано
82-89	B	Добре	
75-81	C	Задовільно	
64-74	D		
60-63	E		
35-59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1-34	F	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням	

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «іспит»

Види робіт	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	ІНДЗ	Іспит	Загальний бал
Максимально можлива кількість балів	10	20	10	20	10	30	100

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД, ЗАВДАННЯ ТА МЕТОДИ ВІДНОВЛЕННЯ ЛАНДШАФТНИХ ОБ'ЄКТІВ. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА ДОКУМЕНТАЦІЯ

Практична робота 1 ПЕРЕДПРОЕКТНЕ ВИВЧЕННЯ ТЕРИТОРІЇ. СКЛАДАННЯ ПАСПОРТУ ОБ'ЄКТУ.

Мета: навчитися працювати з архівними та сучасними іконографічними, картографічними, письмовими матеріалами, виконати порівняльний аналіз особливостей розвитку об'єкта в історичному аспекті та на сучасному етапі. На основі передпроектного вивчення території скласти паспорт на садово-парковий об'єкт, який підлягає реконструкції.

Прилади і матеріали: комп'ютерне апаратне забезпечення, компютерні програми : Realtime Landscape Architect, ArchiCAD, AutoCAD, іконографічні, картографічні, письмові матеріали, інтернет-ресурси.

Вихідні дані. Кожен студент отримує індивідуальне завдання для досліджень (історичний, сучасний парк або сквер) та проводить передпроектне вивчення території об'єкта. Передпроектне вивчення об'єкта включає натурне обстеження та аналіз історичних, літературних та іконографічних джерел. На основі ретроспективного аналізу особливостей формування та розвитку садово-паркового об'єкта студент повинен скласти паспорт.

Структура роботи. Практична робота повинна складатися з титульного аркуша, змісту, основної частини, висновків, списку використаних джерел та ситуаційного плану, виконаного в програмах : Realtime Landscape Architect, ArchiCAD, AutoCAD

Форма подання. Робота виконується в програмах для проектування : Realtime Landscape Architect, ArchiCAD, AutoCAD (за вибором студента) на аркушах формату А4. За наявності іконографічних та картографічних документів, їх копії необхідно подати у вигляді додатків. Ситуаційний план території об'єкта виконується у масштабі 1 : 2000 або 1 : 5000 на А4. Робота подається у друкованому та електронному варіанті (надсилається у форматі PDF).

Короткі теоретичні відомості

До письмових джерел належать описи об'єкта, матеріали інвентаризації насаджень, ревізійні матеріали, економічні матеріали (примітки до планів, рахунки, кошториси на проведення робіт), мемуари сучасників, спогади старожилів, статті в пресі, іноді художні твори. Часто опис об'єкта є найбільш інформативним, а іноді єдиним джерелом інформації.

До картографічних джерел належать плани території об'єкта різних періодів його існування, різні карти, схеми (кадастрові, ґрунтові, рельєфу) та інших, за якими можна відстежити особливості планувальної організації території, а також

зміни, які відбувались упродовж розвитку об'єкта. Оцінка містобудівельної ситуації здійснюється на основі картографічних матеріалів, даних генерального плану розвитку населеного пункту, транспортних схем, демографічних особливостей району розміщення об'єкта проектування та результатів натурного обстеження.

Загалом оцінка містобудівельної ситуації передбачає визначення:

- розташування об'єкта в населеному пункті та відносно нього у відповідному районі;
- транспортних зв'язків об'єкта з важливими населеними пунктами, магістралями і туристичними маршрутами;
- виявлення поблизу об'єкта інших територій під насадженнями, що можуть виконувати рекреаційну функцію;
- характеристики забудови та природного оточення об'єкта;
- перспективи розвитку об'єкта і навколишніх територій;
- існуючої потужності культурно-побутового обслуговування.

До іконографічних джерел належать фотографії, малюнки, гравюри, картини, літографії тощо, які відображають певний період існування об'єкта або окремої його частини. Дослідження іконографічних матеріалів дає уявлення про побудову об'ємної композиції окремих частин (пейзажних картин, композиційних домінант) та елементів (павільйонів, місточків, лав тощо) паркової території. Структура роботи. Практична робота повинна складатися з титульного аркуша, змісту, основної частини, висновків, списку використаних джерел та ситуаційного плану.

Під час організації обліку об'єктів садово-паркового будівництва, а також охорони старовинних парків, які становлять культурну та історичну цінність, проводять паспортизацію таких об'єктів. При цьому складають такі документи: список усіх парків на території області (міста, району), паспорт на кожен парк, коротка історична довідка про парк, фотоілюстрації та схеми, висновки спеціалістів. Паспортизацію об'єктів проводить спеціалізована комісія, яка включає спеціалістів-дендрологів, представників адміністрації парку, ландшафтного архітектора, біолога. М.Ф. Денисов (1986) наводить такі положення, які необхідно зазначити у паспорті об'єкта зеленого будівництва (наприклад, парку):

1. Місце розташування.
2. Всі назви парку з моменту його створення.
3. Поштову адресу.
4. Дату заснування.
5. Імена творців парку, а також власників.
6. Коротку історичну довідку та особливості ландшафту.

7. Фотографії екстер'єрів та інтер'єрів, зарисовки, схеми.
8. Основну літературу та архівні дані.
9. Схематичний план, охоронні зони.

Паспорт повинен містити дату його складання, підписи членів спеціалізованої комісії, припущення щодо подальшого функціонального використання парку. Паспорти складаються і на окремі елементи парку: рослинність, водні влаштування, а також окремі паркові споруди.

Послідовність виконання роботи

1. Провести аналіз формування та розвитку об'єкта дослідження в історичному аспекті на основі архівних та сучасних іконографічних, картографічних і письмових матеріалів, літературних джерел, а також інших джерел інформації.
2. Проаналізувати документацію щодо підпорядкування, назви, площі та інших загальних характеристик об'єкта на сучасному етапі, відзначити зміни, які відбулися упродовж його існування.
3. Оцінити містобудівельну ситуацію та виконати ситуаційний план території об'єкта, користуючись комп'ютерним програмним забезпеченням.
4. Охарактеризувати об'єкт за основними типологічними ознаками (ландшафтно-генетичною, розміром паркової території, містобудівельною ситуацією та функціональним призначенням).
5. На основі передпроектного вивчення території скласти паспорт на садово-парковий об'єкт. Результати дослідження об'єкта внести в паспорт (додаток А). На основі історичних даних та існуючої документації встановити межі об'єкта та скласти ситуаційний план.
6. Провести фотообстеження всіх елементів даного садово-паркового об'єкта.

Контрольні запитання

1. Назвіть основні завдання передпроектних досліджень.
2. Охарактеризуйте склад передпроектної документації.
3. Що собою являє передпроектне вивчення садово-паркового об'єкта?
4. На основі пошуку яких джерел проводиться передпроектне дослідження?
5. Назвіть етапи проведення натурального обстеження об'єкта?
6. Що ви розумієте під поняттям «паспорт» СПО ?
7. Вкажіть положення, які обов'язково мають бути зазначені у паспорті садово-паркового об'єкта за М.Ф. Денисовим (1986).
8. Назвіть спеціалістів, що входять до складу спеціалізованої комісії з проведення паспортизації об'єктів.
9. На основі яких даних складається паспорт садово-паркового об'єкта?
10. Що ви розумієте під терміном «ситуаційний план»?